

LIETUVOS NEĮGALIŪJŲ SPORTO FEDERACIJOS 2024 – 2027 METŲ VEIKLOS STRATEGIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS (ĮVADAS)

Neįgaliųjų sportas - veiksminga priemonė neįgaliųjų saviraiškai, stiprinant juos fiziškai, įgaunant socialinių ir savarankiškumo įgūdžių, gerinant jų gyvenimo kokybę.

Prasidėjęs nuo reabilitacijos savo ištakose, neįgaliųjų sportas pasaulyje įgauna naują prasmę bei perspektyvą ir šiandien suvokiamas žymiai plačiau – kaip kiekvieno piliečio teisė. Šio požiūrio į neįgaliųjų sportą turime siekti ir Lietuvoje sudarant geras sąlygas neįgaliems sportininkams siekti aukščiausių rezultatų.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija vienija 22 sporto klubus:

Vilniuje: „Draugystė“, „Vilnis“, „Feniksas“, „Atrama“, Lietuvos neįgaliųjų teniso klubas, Lietuvos triračių asociacija; Kaune: „Santaka“, „Takas“, „Sauliukas“ ir „RSK“; Klaipėdoje: „Žuvėdra“; Šiauliuose: „Entuziastas“ ir „Šiaulietis“; Marijampolėje: „Šešupėlė“ ir „Siekis“; Alytuje: „Viltis“ ir „Alytupis“; Ukmergėje: „Vilkmergė“; Rokiškyje: „Olimpija“; Vilkaviškyje: Vilkaviškio rajono neįgaliųjų sporto klubas; Visagine: „Visaggalis“; Telšiuose: „Atletas“. Visus šiuos klubus 2022 m. bendrai sudaro 1036 fiziniai asmenys.

Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija (toliau – LNSF) kiekvienais metais vykdo nemažiau 15 Lietuvos neįgaliųjų sporto čempionatų, tarptautines varžybas bei kitus renginius (aktyvaus poilsio stovyklas, pasiruošimo tarptautinėms varžyboms stovyklas, neįgaliųjų žaidynes ir kt.); neįgaliųjų dalyvavimą sveikųjų čempionatuose.

LNSF finansavimo kitimas iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos; Neįgaliųjų reikalų departamento prie SADM; Sporto rėmimo fondo per pastaruosius 4 metus (2020 – 2023 m.):

2020 metai – 164 000 Eur.; 2021 metai – 243 000; 2022 metai – 460 000 Eur.; 2023 metai – 514717,32 Eur.

Pastaruosius 4 metus matoma teigiama dinamika dviejuose pagrindiniuose rodikliuose: LNSF vienijamų neįgaliųjų sporto klubų skaičiaus augimą bei Valstybės finansavimo didėjimą.

III. VEIKSNIAI, ĮTAKOJANTYS LNSF VEIKLĄ

Išorės veiksniai

- Politiniai veiksniai.

Galimybės:

Jungtinių Tautų Organizacija (JTO) siūlo visoms į ją įeinančioms valstybėms savo veikloje vadovautis „Tipinėmis taisyklėmis, kaip žmonėms su negalia teikti vienodas galimybes“. Jose pabrėžiama- valstybės turi užtikrinti, kad sportinėje veikloje dalyvaujantiems neįgaliesiems būtų suteiktos tokios pat mokymo ir treniruočių galimybės kaip ir sveikiems žmonėms.

Grėsmės:

Lietuvoje kol kas nėra politinės valios realiai įgyvendinti tarptautinius įsipareigojimus neįgaliųjų kūno kultūros ir sporto srityje, o tai trukdo jiems integruotis į visuomenę per sportą.

- Ekonominiai veiksniai.

Galimybės:

Neįgaliųjų sportui skiriamos didesnės Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM), Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (NRD), Sporto rėmimo fondo lėšos. Rengiant projektus daugėja galimybių gerinti neįgaliųjų sporto sistemą.

Grėsmės:

Dabartinė šalies ekonominė padėtis negali užtikrinti optimalaus sporto sistemos finansavimo, dėl to nevisiškai buvo įgyvendinta 2020 – 2023 m. LNSF kūno kultūros ir sporto plėtojimo programa. Išlikusios nepritaikytos sporto bazės bei specifinio inventoriaus bei įrangos trūkumas.

- Socialiniai veiksniai.

Galimybės:

Skiriami apdovanojimai (medaliai, taurės, rėmėjų prizai) bei sportininkų premijavimas už aukštus sportinius rezultatus Europos, pasaulio čempionatuose ir Paralimpinėse žaidynėse, stipendijos.

Grėsmės:

Nepalanki fizinė, psichosocialinė ir informacinė aplinka, mažos neįgaliųjų materialinės garantijos, mažos Lietuvos ekonominės galimybės ir nepakankama teisinė bei norminė bazė sudaro kliūtis realiai įgyvendinti lygias teises ir galimybes neįgaliųjų fizinio ugdymo ir sporto srityse. Todėl sporto bazės daugeliu atvejų nepritaikytos neįgaliųjų poreikiams, įgaliųjų visuomenės narių požiūris į neįgaliųjų sportą yra arba indiferentiškas, arba neigiamas. Neįgaliųjų sporto klubų ekonominė padėtis labai bloga, jie neturi galimybių nuomoti tinkamų sportui patalpų, įsigyti specialiai neįgaliesiems pritaikyto transporto ir kt. Lietuvoje egzistuoja tipinis medicininis-administracinis negalių modelis,

kuriuo remiantis neįgaliems mokiniams, net turintiems lengvo ir vidutinio sunkumo funkcijos sutrikimų, yra atimama teisė fiziškai ugdytis ir sportuoti.

- Technologiniai veiksniai:

Galimybės:

Atsirandančios naujos technologijos sudaro galimybes teikti kokybiškas kūno kultūros ir sporto paslaugas neįgaliesiems.

Grėsmės:

Dėl riboto Lietuvos neįgaliųjų sportininkų aprūpinimo šiuolaikiniais specialiais reikmenimis ir įranga jiems bus dar sunkiau varžytis su kitų šalių sportininkais.

Vidaus veiksniai

- Teisinė bazė:

Stiprybės:

Sukurtas teisės aktų paketas, darantis įtaką sportui Lietuvoje (Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas ir kt. Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija dirba pagal įstatus ir vadovaujasi asociacijų įstatymu, kitais įstatymais, Vyriausybės nutarimais, teisės aktais.

Silpnybės:

Kai kurie aktualūs kūno kultūros ir sporto įstatymai neatitinka realių poreikių ir jas reikia tobulinti. Ne visi klubai vadovaujasi asociacijų įstatymu.

- Organizacinė struktūra:

Stiprybės:

Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija yra tarptautinių organizacijų (IWAS – international wheelchair and amputee sports federation – Tarptautinė vežimėlių ir amputantų sporto federacija; CP-ISRA -) cerebralpalsy international sports and recreation association – Tarptautinė cerebralinio paralyžiaus ir rekreacijos asociacija; IWBF – International wheelchair basketball federation – Tarptautinė vežimėlių krepšinio federacija; WOVD – World organization volleyball for disabled – Pasaulinė neįgaliųjų tinklinio organizacija) ir LPAK narė. LNSF nariais yra 22 Lietuvos neįgaliųjų sporto klubų.

Silpnybės:

Silpniausia grandis yra neįgaliųjų sporto klubai, kuriuose tiesiogiai teikiamos sporto paslaugos neįgaliesiems. Jų yra per mažai, dauguma jų įsikūrę didžiuosiuose šalies miestuose, neturi savo bazių sportinei veiklai, o kartais net patalpų organizacinei ir administracinei veiklai. Dalyvaujančių neįgaliųjų sporte asmenų kiekis ypač jaunų mažėja.

- Žmogiškieji ištekliai (dirbančiųjų kiekis, kvalifikacija).

Stiprybės:

Lietuvos sporto universitete pagal patvirtintus Europos standartus rengiami taikomosios fizinės veiklos specialistai, galintys teikti paslaugas neįgaliųjų sporto, fizinio ugdymo, rekreacijos ir neįgaliųjų reabilitacijos srityse.

Silpnybės:

Šalyje trūksta norminių dokumentų, reglamentuojančių neįgaliųjų kūno kultūros ir sporto specialistų bei organizatorių kvalifikacijos reikalavimus ir funkcijas, nėra sukurtas teisinis mechanizmas, leidžiantis įdarbinti mokyklose taikomosios fizinės veiklos specialistus, galinčius ir mokančius dirbti su neįgaliais mokiniais fizinio ugdymo srityje. Klubuose mažai apmokamų sporto darbuotojų – trenerių, sporto specialistų, instruktorių. Turime tik 2 aukštos kvalifikacijos sporto teisėjus (tinklinio sėdint ir krepšinio vežimėliuose). 6 darbuotojai turi aukštąjį sporto krypties išsilavinimą, 9 darbuotojai – licencijas, leidžiančias dirbti su neįgalieisiais.

- Planavimo sistema.

Stiprybės:

Lietuvos neįgaliųjų sporto federacija kasmet rengia dalyvavimo valstybės masto ir taptautinėse varžybose programas ir teikia jas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Sporto rėmimo fondui. Gavus lėšas sudaromas federacijos metinis renginių planas.

Silpnybės:

Teikiamoms programoms skiriamo finansavimo metiniams poreikiams patenkinti neužtenka.

- Finansiniai ištekliai.

Stiprybės:

Pagrindines lėšas LNSF gauna iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Neįgaliųjų reikalų departamento.

Silpnybės:

Valstybės biudžeto skiriamų lėšų nepakanka didelio meistriskumo neįgaliųjų sportininkų sistemingam rengimui svarbiausioms varžyboms. Savivaldybės menkai remia neįgaliųjų sporto klubų programas. Kadangi neįgaliųjų sportas yra ne toks patrauklus žiniasklaidai jam skiria mažai dėmesio, sunku rasti rėmėjų.

Strateginės išvados

Sudaryti pozityvias sąlygas neįgaliųjų žmonių fizinim ugdymui ir sportinių veiklų plėtojimui. Plėtojant neįgaliųjų sportą turi būti siekiama, kad sportas teiktų naudą kuo didesniai žmonių ratui ir

ypač vaikams. Artimiausiu metu neįgaliųjų sporto problemas galima būtų spręsti per savivaldybes padidinus lėšas neįgaliųjų sportui ir leidžiant steigti trenerių ir sporto organizatorių etatus, įsigyti sporto priemonių, pritaikant esamas sporto bazines neįgaliųjų poreikiams tenkinti, sudarant sąlygas vykdyti sistemingas sporto šakų pratybas bei treniruotes, sporto stovyklas, organizuoti sporto renginius ir vykti į varžybas. Valstybė sportinėje veikloje dalyvaujantiems neįgaliesiems turi užtikrinti vienodas su įgaliaisiais fizinio ugdymo ir treniravimosi sąlygas.

IV. PRIORITETAI

- Neįgaliųjų sporto klubų kokybinė ir kiekybinė plėtra, siekiant padidinti sportuojančių neįgaliųjų skaičių Lietuvoje;
- Jaunimo ir sunkiausiai negalia turinčių žmonių sporto plėtra;
- Sporto šakų, įtrauktų į parolimpinių žaidynių programą, plėtra;
- Palankių sportavimo sąlygų sudarymas aukšto meistriškumo sportininkams.

VI. TIKSLAS

- Fizinio ugdymo ir sporto priemonėmis spręsti neįgaliųjų socialinę reabilitaciją ir integraciją į visuomenės gyvenimą, formuoti palankų visuomenės požiūrį į neįgaliųjų sportą, didinti aukšto meistriškumo neįgaliųjų sportininkų skaičių.
- Pagerinti neįgaliųjų sporto klubų veiklą, spręsti klubų veiklos finansavimo klausimą;
- Formuoti neįgaliųjų sporto specialistų komandą, spręsti jų įdarbinimo klausimus;
- Rengti aukšto meistriškumo sportininkus užtikrinant jų tobulėjimą.

VII. UŽDAVINIAI

- Įtraukti daugiau neįgaliųjų į sistemingas sporto užsiėmimus;
- Siekti, kad iš savivaldybių biudžeto būtų skirta daugiau lėšų neįgaliųjų sporto klubų veiklai;
- Išspręsti sporto specialistų, kitų klubo darbuotojų įdarbinimo klausimus;
- Sudaryti sąlygas elitiniams neįgaliesiems sportininkams sėkmingai ruoštis ir dalyvauti Paralimpinėse žaidynėse, pasaulio ir Europos čempionatuose;

**VIII. 2024–2027 METŲ LIETUVOS NEĮGALIŲJŲ SPORTO FEDERACIJOS
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS**

PRIEMONĖ	VYKDYTOJAI	LAIKOTARPIS	PLANUOJAMAS SPORTININKŲ SKAIČIUS NEĮGALIŲJŲ SPORTO ČEMPIONATUOSE
Organizuoti ir vykdyti 17 Lietuvos Respublikos negaliųjų sporto čempionatų	LNSF	2024 metai	620
		2025 metai	630
		2026 metai	645
		2027 metai	650
Dalyvauti Europos čempionatuose	LNSF	2024 metai	32
		2025 metai	35
		2026 metai	45
		2027 metai	47
Dalyvauti Pasaulio čempionatuose	LNSF	2024 metai	22
		2025 metai	25
		2026 metai	28
		2027 metai	30
Dalyvauti paralimpinėse žaidynėse	LNSF	2024 metai	5
		2025 metai	1
		2026 metai	–
		2027 metai	–
Dalyvauti kitose tarptautinėse varžybose (Grand Prix, jaunimo žaidynės, žaidynės ir kt.)	LNSF	2024 metai	60
		2025 metai	65

		2026 metai	70
		2027 metai	70
Dalyvauti Europos krepšinio vežimėliuose B ir A diviziono čempionate	LNSF	2024 metai	12
		2025 metai	12
		2026 metai	12
		2027 metai	12
Dalyvauti Europos tinklinio sėdint B diviziono čempionate	LNSF	2024 metai	12
		2025 metai	12
		2026 metai	12
		2027 metai	12
Organizuoti ir vykdyti mokomąsias pasiruošimo, aktyvaus poilsio ir kitas stovyklas	LNSF	2024 metai	200
		2025 metai	250
		2026 metai	300
		2027 metai	400
Dalyvauti įgaliųjų sporto šakų Lietuvos Respublikos čempionatuose, taurėse ir kituose varžybose	LTOK nariai	2024 metai	30
		2025 metai	35
		2026 metai	40
		2027 metai	45

Tikslai artimiausiose Paralimpinėse žaidynėse Paryžiuje 2024 – patekti į jas 5 LNSF sportininkams ir iškovoti 2 medalius. Žiemos 2025 m. Paralimpinėse žaidynėse atstovauti Lietuvą 1 LNSF sportininkui.

Prezidentas

Kęstutis Skučas